

TARTALOM

XLIV. ÉVF. ● 1989. VI. 30.

26. szám

- 803 KONFÚZIÓ –
RÁFÁZNAK-E A HIDEG
FÜZIÓRA?
Bencze Gyula
- 806 MIBEN GYÖKEREZIK? –
ÉRTELMISSÉG- ÉS
TUDOMÁNYELLENESÉG
HOZZÁSZÓLÁSOK
- 808 ÉLŐ KÁBITÓSZERES
„KAMIONOK”
Dr. Pécsi Tibor
- 809 CIGÁNYNAK LENNI ...
Diósi Ágnes
- 813 KUTATÓ-
MŰHELYEINKBŐL
- 814 A REPÜLŐ „NAGYNÉNI”
Szűcs József
- 816 BESZÉLŐ KÉPEK –
A BAKCSÓ
Németh György
- 818 SKANZEN
SZÉKESFEHÉRVÁRON
Lukács László
- 820 ÜRMÉNY ÉVEZREDEK –
PERESZTROJKA ÉS
MEGRÁZKÓDÍTÁSOK
Szalmási Pál
- 822 NYELV ÉS ÉLET –
HIÁBA MOSTA A KEZÉT
PILÁTUS!
Sámbokrthy Péter
- 823 VASTAG SZÁMOK –
KARCSÚ ERDŐK
Czájlik Péter
- 824 FIGYELMÉBE AJANLJUK
- 825 A TUDOMÁNY VILÁGA
- 828 AZ ÉLET ÉS TUDOMÁNY
1988. ÉVI 1–26.
SZÁMAINAK
TARTALOMJEGYZÉKE
- 831 LÉLEKTANI
LELEMÉNYEK –
NÖMEN EST OMEN?
Mannhardt András
- A HÁTLAGON –
A LAGEOS-2 MŰHOLD
Dr. Fejes István

Címképünk: Krista Gábor felvétel

A következő számunk tartalmából:

Terv van, a pénz kevés! A Balaton kikötői ● Az amatőr csillagászat hazai „atyja” ● A csöcsároló kártétele ● A DNS és a betegségek ● A Bryce Nemzeti Park ● Tudásból félisten ● Cigánynépeségünk megoszlása ● Kutatóműhelyeinkből ● A hétköznapi lélektana – Az önszeretet mértékei ● Figyelmébe ajánljuk ● A tudomány világa ● Halképek a XVIII. századból ● A lápi hizóka

Kedves ÉT!

Lapjuk ez évi 11. számában a „Rekvium egy bányáért” című cikkük több lehetőséget is megemléített a hét éve leállított

PERKUPAI ANHIDRID- ÉS GIPSZBÁNYA

megmentésére, főképp hasznosítására. Úgy gondolom, közülük a tiszta levegőjű bánya egészségügyi hasznosítása volna a legszükségesebb.

Nemrég szerveztem meg Miskolcon az Asztmások Klubját, s mint annak vezetője nap mint nap szembesülök a gondokkal. A jósavatí barlang szanatóriumnak berendezett része ugyanis kicsi, kevesen tudnak bejutni oda. De az nemcsak a helyszűke, hanem anyagi okok miatt is elérhetetlen sok betegnek. A gyógyításukat ugyanis ott önköltségi áron oldották meg: ez három hétre tízezer forint fejenként. Sok beteg ezt nem tudja kifizetni.

Gondolom, a perkupai bánya szanatóriummal alakítása is sokba kerül, mégis mindenképpen üdvös volna, hiszen ez a megye – Borsod-Abaúj-Zemplén – „gyártja” hazánkban a legtöbb légzőszervi beteget, gyógyító hely pedig itt nagyon kevés van. A gyerekek között is sokan vannak, akik talán sohasem lesznek teljes értékű dolgozó emberek, főképp akkor nem, ha ilyen kezelési árak miatt nem is juthatnak be a gyógyhelyekre. A befektetés – ha nem is közvetlenül – biztosan kifizetődne, hiszen ha visszaadnánk ott az aktívan dolgozók egészségét, sokkal kevesebb volna az aktív korú leszázalékolt nyugdíjas. Köztudomásu, hogy rokkantnyugdíjasaink száma nagy, és jó részük éppen légzőszervi okok miatt van leszázalékolva.

Tudom, hogy egy újság szerkesztősege ilyen feladatot nem oldhat meg – nem is ez a feladata –, de azzal segíthet, ha véleményünket, sok beteg ember vágyát nyilvánosságra hozza.

Kelemen Vilma
klubvezető
(Miskolc)

*

„Szép hazánkat járva” rovatukban Cseri Rezső bemutatta az

ÍROTKÓT ÉS KÖRNYÉKÉT

az ez évi 22. számukban. E cikk néhány apróbb tévedését szeretném kiigazítani.

A Dunántúl legmagasabb pontja valóban az irottkői kilátónál van: 882, más térképek, illetve a kilátónál lévő tábla szerint 883 méterrel a tengerszint felett. A Kőszegi-hegység (és a Trianon előtti Dunántúl) legmagasabb pontja azonban a kilátótól mintegy 50 méterre nyugatra, osztrák területen lévő Irottkő-szikla (884 méter). A korábban birtokhatárt is jelölő magányos szikla – amelyet régen Szálkőnek neveztek – most is használatos nevét a rávéssett CBE betűkről kapta (CBE = Comes Batthyány Elemér).

Az Irottkőnél 1896-ban, a Millennium alkalmából fakultat emeltek. (Ugyanebben az évben foglalták a Hétvezér-forrást is.) Ez a kilátó még a század első éveiben összedőlt. A most is álló épület 1913-ban készült.

A Kőszegi-hegység erdeinek nyugati része, akárcsak hajdan, most is Esterházy-birtok. A keleti, délkeleti – Rohonc és Bozsok felé eső – rész a Batthyányak uradalmához tartozott. Az úgynevezett Stájer-házakat nem az Esterházyak, hanem a Batthyányak építették az 1700-as években. Erdészeket természetesen nem Burgenlandból, hanem Stájerországból fogadtak.

Orbán Róbert
(Szombathely)

KISLEXIKON

Cikkeinkben csillag jelzi azokat a kifejezéseket és neveket, amelyek a kislexikonban szerepelnek.

BERIJA: Lavrentyij Pavlovics (1899–1953): szovjet-grúz kommunista politikus, 1938-tól a belügyi népbiztosság vezetője. A koholt perek egyik fő irányítója, a törvénytörések véreskezű részese. Bűncselekményeiért halálra ítélték és kivégezték. (Örmény évezredek)

CSAPÓ: a gyapjú tisztítószával, finomabb feldolgozásra való előkészítésével foglalkozó mesterember. (Skanzen Székesfehérváron)

FOLKLÓR: a szóbeli, szóban élő néphagyomány (népdalok, mondák, népmesék, közmondások stb.) összefoglaló neve. De ~nak nevezik a néprajznak azt az ágát is, amelyik ezeknek a gyűjtésével, osztályozásával, elemzésével, eredetük és összefüggéseik kérdéseivel foglalkozik. (Cigánynak lenni...)

KALORIMETRIKUS MÉRÉS: hőmennyiség meghatározására szolgáló kísérleti módszerek gyűjtőneve. A módszer lényege, hogy egy, a környezetétől hőszigetelt edényben (ez az úgynevezett kaloriméter) különböző hőmérsékletű anyagokat hoznak egymással érintkezésbe, és megméri a kialakuló egyensúlyi hőmérsékletet. (KonFÜZIO)

NEHÉZVÍZ: a víz egyik izotópja, benne a hidrogénatomok deutérium atomok (ezek atommagja egy proton és egy neutron tartalmaz) helyettesítik. Tágabb értelemben ~nek nevezik a víz minden olyan izotópját is, amely a hidrogénnek vagy az oxigénnek valamely nehezebb izotópját tartalmazza. (KonFÜZIO)

TOBAKOK: török eredetű szó, a timárok, a bőrcserzők egy jellegzetes csoportját jelöli. A ~ finom bőrök készítésével foglalkoztak, szőmörccelével juh- és kecskebőrből szattványt és kordovánt készítettek. (Skanzen Székesfehérváron)